

Timo Siivonen:

erneettinen

Tomi Knuutila -ma 98
referaatti-lopputyöseminaari
14.10.999

- koneen ja ruumiin niveltymiä subjektissa

Mikä on kyborgi?

- ihmisen ja koneen suhde, metafora
- "kielikuva, joka syntyy autonomian ja automaation kohtaamisesta"
- eräänlainen paradoksi tai oksymoroni
- kielellinen konstruktio
- subjekti tarkasteltuna orgaanisen, materiaallisen ruumiillisuuden sekä teknologian näkökulmasta

Deleuze & Guattari: sommitelma on eräänlainen kooste, kollaasi, järjestys, sopimus, organisaatio tai organismi. Asioiden tila / tapa olla olemassa, toisaalta toiminnot tai prosessit, joiden kautta asiat muuttuvat oleviksi. Yhdistää heterogeeniset elementit, joilla yhteiset pe-lisäännöt. Eläimen reviiri ja siinä tehdyt toiminnot.

Sommitelma, Foucault: di sposi - tiivi

Lähtökohdat, taustat

(Post)strukturalismi, dekonstruktio-nismi, postmodernismi, ranskalaiset ajattelijat, kirjallisuudentutkimuksesta kulttuurintutkimukseen.

Sommitelma deterritorialisoituu, kun joku (sommitelman sisäinen) asia yhdistää kaksi eri sommitelmaa yhdeksi uudeksi (esim. eläimen paritelurituuali). Sommitelmat reterritoralisoituvat. Tämä liike jatkuvaa sommitelmien välillä, raja / kynnyks mahdollisina muokkaavina elementteinä (vrt. Lyotard marginaalikirjallisuus). Valta vaihtuu. Muutos ei luonnollinen, vaan infektoitumista (lepakko + ihminen = vampyyri). Involuutio: kielelliset ja ei-kielelliset asiat yhtyvät.

Sommitelma-muuntaja

Barthesin kritiikkiä, Foucault & Deleuze lähempänä. Kielessä diskursiiviset ja ei-diskursiiviset aineet läsnä, sosiaalinen ympäristö. Tieto, valta tuottaa tietoa, valtaa, subjekteja. Toisaalta subjekti tuottaa itse itsensä kirjoittautumalla sisään val-lan diskursseihin.

Suhde ruumiiseensa sekä teknologiaan määrittää tavan, jolla jäsen-tyy/jäsentää subjektina itsensä. Teknologia, valta ja ruumiillisuus toisiinsa kietoutuneita.

Kyborgi teknologian ja ruumiin sommitelmien de- ja reterritorialisointia. Ruumiin fyysinen materiaalisuus määrittellään uudelleen tiet-ten (ja miksei myös median) vaikutuksesta.

Biovalta - kaikkialla olevaa, valvovaa, mutta myös luovaa valtaa, jota kukaan ei omista. Tuottaa ruumiillistuneen subjektin, joka toimii vallan asettamien rajojen sisällä. Valtaan / tietoon ei kaikilla pääsyä. Toisaalta sitä ei pääse ulkopuolelle tarkastelemaan.

Toiseus: mikä on jätetty tiedon ulkopuolelle? Tabu, epätos, hulluus, ei-vaihtokelpoinen tieto (ei-tunnistettava). Binääriset oppositorakenteet universaaleja: kulttuuri/luonto; mies/nainen; ruumis/henki, ihminen/kone... Ensimmäinen määrittää aina toista.

Toinen

Moderniteetti: tapa olla nykyhetkessä, mielentila. Postmoderni: murtuma ajassa, koko ajan läsnä modernissa ja koko yhteiskunnan läpäisevä tila. Erikseen tyy-lisuuntina: realismi, modernismi ja postmodernismi – tapoja hahmot-taa omaa aikaamme.

Keskeissubjekti kadonnut, subjekti ja objekti kiinni toisissaan, eikä ihminen ole kehittännyt itselleen tätä tilaa vastaavia hallintavälineitä - uudet elimet, uusi ruumis, uusi tietoisuus.

We're in trouble

Kyborgi – Haraway: Subjektin purkautuminen uusi ole-
mi sen muoto voidaan nähdä toisaalta mahdollisuutena uudenlaiselle subjektin ja sukupuolen rakentamiselle. Kyborgi-identiteetti vapaa patriarkalisuudesta, tarjoaa uusia näkökulmia luontoon, teknologiaan, sukupuoleen jne. Toisaalta riskejä on ja vapaa vallasta ei koskaan voi olla. Identiteetti korvautuu liikkuvamilla, jopa vaihdettavilla identiteeteillä.

Teknisyys - teknologia + etnisyyden rotu / sukupuoli ei määrää, vaan se, pääseekö kaupallisiin tai sotilaallisiin tietoihin. Oikean (= kultoisessakin tilanteessa relevantin) tiedon löytäminen johtaa menestykseen. Informaatioparanoia: muut tietävät enemmän, en tiedä kaikkea oleellista mitä minun pitäisi tietää jne.

Teknologia tuottaa kokemuksen äärettömästä, ylevästä, toisaalta tuottaa subjektin, joka kykenee käyttämään teknologiaa hyväkseen kyberneettisen ajattelunsa lähtökohdaksi. Vallan kartta piirretään kyborgiruumiiseen (Gibsonin trilogia), mutta kartta on myös opas, selviytymiskeino.

Todellisuus ei meille ulkoista, vaan tarkastelemme sitä sisältä. Entä teknologia? Todellisuus läsnä vain tekstuaalisten jälkiensä kautta, mutta ne ≠ koko todellisuus.

Temporimutantur et nos mutantur in illis Foucault: luotava itsemme kuin taideteos. Moderni ihminen (Kant, valistus) tekee eron menneeseen - autonominen subjekti. Valittu asenne: marginaalissa, muutoksessa olemista. Olemisen käytännön pohjimista.

Dandy Esteettinen kokemustapa, itseään ja ympäristöään (esteettisesti) ajatteleva ja muuttava subjekti. Ruumis ei annettu vaan tuotettu, olemassaolosta tehty taidetta keksimällä, luomalla itsensä. Ruumiillisuus alue, jossa ja jonka kautta subjektit muotoutuvat. Kartesiolaisen (mask.) egon kritiikkia, alistettujen

tietojen mahdollisuudet. Ruumis kartesiolaisuudessa feminiininen - lihallinen, syntinen, likainen, passiivinen.

Läpinäkyvyys, uudelleen koottavuus muuttunut ruumiiseen kirjoittautuneista kielellisistä merkityksyksiköistä. Ruumis - retorinen kone.

Biovalta koostunut erilaisista teknologioista ja tekniikoista, jotka kohdistuvat erityisesti ruumiiseen: ikä, terveys, sukupuoli, seksuaalisuus... Instituutiot, diskurssit, lait, filosofiset, moraaliset, tieteelliset lausunnot jne. määrittävät, kirjoittavat ja hallitsevat ruumista, tuottavat siitä tietoa, mutta luovat sille temmellyskentän. Edellytys kapitalismin nousulle! Nyt: mainokset. Ihminen autonominen, mutta tiettyjen rajojen sisällä.

Ruumiin estetisoiminen: muoti, minätekniikat, kuluttaminen, kulttuuri —> kulttuurinen ruumis. Yksittäiset, erityiset piirteet korvautuvat yleisillä ja abstrakteilla ominaisuuksilla, kun ruumis kultivoituu, yksilöllisyys tilastojen tai standardien kautta.

Sukupuolieroa tuotetaan ja ylläpidetään estetisoimalla naisen ruumis, joka on "taloudellisen tilan osoittaja" (Selzer). Ihmistä, joka on tuotettu, voidaan muuntaa tai muokata kuten esinettä.

Easthope: body language ym. ei-verballinen kerronta viittaa suoraan tiedostomattomiin tapahtumiin/fantasioihin. Williams: 'body genre' -ruumiillisuuden näkyvän esittämisen kautta saavutettu tyylillinen ja emotionaalinen ylenpalttisuus - speaktaakkelimaisuus, pirstaleisuus hajoittaa referentiaalisuutta, mutta antaa (primaari-)fantasioille tilan. Fantasiassa samaistuminen sekä alistetaan että alistettuun; sekä sankariin että roistoon; sekä hyvään että pahaan. Vaikuttamalla lukijasubjektin emotionaalisuuteen mahdollistetaan vapaampi liikkuminen.

Tarkkai le ja rankai se

Ei standardoitu mas-
sayksi lö,
vaan
yleisiä
piirteitä
jakava yksilö.

Go Eva Saron!

Porno,
nyyhky,
kauhu,
sci fi.

Kyborgi – Oksymoroninen: kaksi erilaista
ki el l i n e n käsitettä/elementtiä läsnä. Jännite:
ol e n t o ratkaisematon ristiriita diskursiivi-
sessa tilassa. Hämmäntää perin-
teisiä dikotomioita luon-
to/kulttuuri, ihminen/kone,
mies/nainen jne. Gibsonilla tekno-
logia uhka, mutta ruumiin sisäinen.
Teknologiasta tulee hermoston
jatke (McLuhan). Luonto, samoin
ruumis kulturalisoitu antamalla ni-
ille tiettyjä merkityksiä tiettyinä
aikoina.

Lukija ja Tila muuttuu läpinäkyväksi, julki-
teksti ssä nen/yksityinen raja häviää. Paratila:
tekstin synnyttämä toinen ulottu-
vuus. Kybeavaruus keskuksettoma-
na tekstiä tilana, koodina. Kaupunki
tekstualisoitunut - intertekstuaali-
suus, narratiivinen tila, johon lukija
suhteuttaa omaa kokemustaan as-
tuessaan tekstin sisään. Subjekti
jäsentää kokemustaan kulttuurissa
sekä eristää ja tuottaa itsensä aisti-
mellisessä, narsistisessa prosessissa
'kyberavaruudessa', joka toimii kog-
nitiivisen kartoituksen välineenä.

Body is ob- Shokkikokemus torjutaan tekstin
sol et e tai ruumiin panssaroimisella: teh-
dään shokkikokemus hallittavaksi
estetisoimalla se tai kontrolloimalla
ruumista tai jopa pyrkimällä siitä
eroon (anoreksia/kybernetiikka).

Itsereflektio: luodaan representaa-
tio ruumiin kuvasta - rakenetaan
ruumis kuvan mukaiseksi. Minätek-
niikat, tarkkailu, muuntuminen.
Minä jonakin ja minä jollekin.
Ruumis tiedon kohteena (ymmär-
rettävänä) ja hyödyllisenä (kontrol-
loituna)

